

Sotsiaalministri määruse „Nõuded ujulatele, basseinidele ja veekeskustele“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kaasajastatakse ujulate, basseinide ja veekeskuste tervisekaitsenõuded, eesmärgiga ennetada terviseohte, parandada teenuste kvaliteeti, suurendada kasutajate ohutust ja vähendada terviseriske.

Võrreldes kehtiva korraga ei kehtestata enam üksikasjalikke nõudeid vee ja basseinide puhastamise meetoditele, tsirkulatsioonile ega ehituslikele tingimustele. Teenuseosutajale jääb suurem vastutus ja vabadus valida sobivad lahendused ohutu keskkonna ja puhta vee tagamiseks. Samuti kaotatakse nõue basseini kord aastas tühjendada.

Eelnõu annab ettevõtjatele suurema paindlikkuse rakendada kaasaegseid tehnoloogiaid ilma vett kloreerimata, näiteks UV-kiirgus, ultrafiltratsioon või osoneerimine. Terviseameti töökorraldus ja järelevalve muutuvad minimaalselt, kuna muudatused toetavad ameti seniseid eesmärke.

Olulised muudatused:

- Kaotatakse vananenud ja ülereguleeritud nõuded.
- Teenuseosutaja otsustab, kuidas tagada ohutus ja teenuse kvaliteet.
- Paraneb veeohutus ja väheneb kemikaalide (sh kloori) kasutamine.
- Vetelpääste võimekuse nõuded kohandatakse basseini eripäraga.
- Ujumisvõimalused muutuvad paremini kättesaadavaks ka allergikutele.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Ramon Nahkur (ramon.nahkur@sm.ee). Eelnõu juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Eelnõu on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Eelnõu on tehtud koostöös Terviseameti (Aune Annus-Urmet, Leena Albreht, Natalja Šubina, Pilleriin Kalmus, Raul Sarri, Kersti Raenok), Siseministeeriumi (Mari Tikan), Päästeameti (Mikko Virkala) ja Eesti Vetelpääste Seltsiga (Gert Teder).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud rahvatervishoiu seaduse (RT I, 02.01.2025, 3) jõustumisega 2025. aasta 1. septembril.

Eelnõuga asendatakse seni kehtinud Vabariigi Valitsuse 15. märtsi 2007. a määrus nr 80 „[Tervisekaitsenõuded ujulatele, basseinidele ja veekeskustele](#)“. Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 20 lõike 2 alusel.

Eelnõu koostamisel on lähtutud rahvastiku tervise arengukavast 2020–2030.¹

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

¹ <https://www.sm.ee/rahvastiku-tervise-arengukava-2020-2030>.

Määruse eelnõu koosneb viiest paragrahvist.

Paragrahv 1 sätestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala.

Nõuded kohalduvad ujulatele, basseinidele ja veekeskustele ning nende ruumidele, ohutusele, basseiniveele ja teenuse osutamisele. Nõuded on täitmiseks ujumise ja suplemisega seonduvaid teenuseid osutavatele avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele, kes osutavad ujumis- ja suplemisteenuseid tasuta eest või tasuta. Nõuded kehtivad näiteks avalikele ujulatele, spaadele, veekeskustele, majutusasutustele, kus on ujula, koolidele ja lasteaedadele, kus on ujula, ning mujal, kus ujumisteenust osutatakse. Nõuded ei kehti selliste külmaveebasseinide looduslikule veele, kus veevahetus toimub läbivooluna, ega supelrandade rajatistele ja atraktsioonidele, kus kasutatakse pinnavett ning veevahetus toimub läbivooluna.

Paragrahv 2 sätestatakse nõuded ujula, basseini ja veekeskuse teenusele, ruumidele ja ohutusele.

Lõikes 1 sätestatakse üldnõudena, et tagatud peab olema teenuste ja ruumide ohutus uppumiste, vigastuste ja sisekliimast põhjustatud tervisehäirete ennetamiseks, vee mikrobioloogilise saastumise vähendamiseks ja päästetööde (inimese veest välja toomine, ohutusse kohta viimine) tegemiseks.

Ohutuse all mõeldakse seda, et materjalid peavad vastama kasutusotstarbele ja olema ujulates kasutamiseks sobilikud ning ruumid ja pinnad peavad olema kergesti pestavad, et minimeerida terviseriske. Basseini seinte ja põhja konstruktsioon ei tohiks halvendada vee omadusi, see peab olema veekindel, mehaaniliselt tugev ning vastupidav puhastamisele ja desinfitseerimisele. Pindade puhastamisel tuleks kasutada biotsiidseaduse nõuetele vastavaid desinfitseerivaid aineid ning asjakohaseid pesuaineid ja -vahendeid.

Terviseohutuse hindamisel tuleb järgida ohutust reguleerivaid õigusakte. Ehitusseadustiku §-s 8 sätestatakse ohutuse põhimõtte, mille kohaselt peab ehitise, ehitamine ja ehitise kasutamine ning ehitamisega seonduv muu tegevus olema ohutu. Ehitise, ehitamine ja ehitise kasutamine ning ehitamisega seonduv muu tegevus on ohutu, kui see ei põhjusta ohtu inimesele, varale, keskkonnale, riigi julgeolekule või riigikaitseobjektile. Asjakohane on järgida ujulate ohutust käsitlevaid standardeid ning kasutada neis esitatud lahendusi ohutuse tagamiseks. Samuti on oluline, et ehitustooteid kasutatakse tootja ette nähtud kasutusotstarbel.

Teenuse ohutuse ja kvaliteedi üldnõuded on sätestatud tarbijakaitseaduse §-des 9 ja 10. Näiteks on tarbijakaitseaduse § 9 lõikes 1 sätestatud, et kaup ja teenus peavad vastama kehtestatud nõuetele, olema sihipärasel kasutamisel ohutud tarbija elule, tervisele ja varale ning selliste omadustega, mida tarbija tavaliselt õigustatult eeldab. Tarbijakaitseaduse §-s 10 on sätestatud, et kui teenusele ei ole kehtestatud nõudeid õigusaktiga, hindab järelevalveasutus teenuse ohutust, arvestades: 1) Eesti standardiks ülevõetud rahvusvahelist või Euroopa standardiorganisatsiooni standardit; 2) algupärast Eesti standardit; 3) asjakohase valdkonna teenuse ohutuse tagamise head tava; 4) teaduse ja tehnika hetkeseisu; 5) tarbija põhjendatud ootusi ohutuse suhtes.

Lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetekohane sisekliima (sh ventilatsioon ja valgustus) tähendab, et õhu liikumise kiirus, õhuvahetus, suhteline õhuniiskus, temperatuur ja valgustus peaksid vastama vajadustele ja mitteiluruumise ehitusstandarditele: [EVS-EN 16798-3:2017](#) „Mitteiluruumide ventilatsioon. Üldnõuded ventilatsiooni- ja ruumiõhu konditsioneerimissüsteemidele” ja [EVS-EN 16798-1:2019](#) „Sisekeskkonna algandmed hoonete energiatõhususe projekteerimiseks ja hindamiseks, lähtudes siseõhu kvaliteedist, soojuslikust mugavusest, valgustusest ja akustikast”. Kehva ventilatsiooni tulemuseks on õhu liigne niiskus. Niiskes õhus olevad klooramiinid võivad õhku jäämisel ärritada hingamisteid ja silmi.

Tähelepanu tuleb pöörata ka sellele, et ruumid ja basseinid oleksid vajalikul määral valgustatud, et inimesed näeksid võimalikke takistusi, treppe ja teisi inimesi.

Punktis 2 nimetatud libisemis- ja vigastusohu vähendamine tähendab seda, et tuleks rakendada kõiki võimalikke meetmeid, et vähendada libisemis- ja kukkumisohtu – alates materjalide ja plaatide valikust kuni teavitamisteni. Kõik materjalid ja plaadid ei pruugi tagada libisemiskindlust, kuigi nende spetsifikatsioonis võib olla lubatud neid märgades tingimustes kasutada. Tuleb veenduda, et ka ujulates kasutatavad materjalid on ette nähtud just vastavates tingimustes kasutamiseks.

Ujulate ja veekeskuste ruumide põrandad, kus käiakse jalatsiteta, ja basseini ümbritsev käigurada tuleks varustada äravoolutrappidega. Põrandakalle peab tagama vee äravoolu äravoolutrappide kaudu kanalisatsiooni. Basseini ümbritsevalt käigurajalt ei tohiks vesi sattuda tagasi basseini, kuna see võib saastada basseinivett.

Põrandapind, kus käiakse jalatsiteta või puhaste (ujula hügieenitingimusi arvestavate) jalatsitega ja mis on kokkupuutes veega või millele satub vett ja muid vedelikke, peaks vähendama libisemisohtu. Kehtivas määrukses oli sätestatud, et põrand ei tohi olla libe, aga selle saavutamine ujulate kasutamise praktikas on väga keeruline, kuna ujulates on vee tekkimine pindadele praktiliselt vältimatu ja vesi tekitab alati libedust.

Senini ei ole Eestis kehtestatud eriregulatsiooni, mis sätestaks hõõrdekoefitsiendi nõuded selliste ruumide põrandapindadele nagu saunad, duširuumid, basseiniruumid jne. Selle tulemusena võidakse nendes ruumides kasutada odavaid ja kvaliteedinõuetele mittevastavaid ehitusmaterjale, mis on libedad ning põhjustavad kukkumisi ja sellega kaasnevaid traumasid (peapõrutused, selgroovigastused, luumurrud), mis omakorda suurendavad haiguspäevade arvu ja ravikulutusi. Seetõttu soovitatakse põrandakattematerjalide valikul arvestatada libeduskindlust reguleeriva standardi EVS-EN 15288-1:2018 või muu samaväärse rahvusvaheliselt tunnustatud standardi nõudeid (nt Saksa valdkonda reguleerivaid standardeid DIN 51130 ja DIN 51097).

Ohutuse suuurendamiseks saab kasutada veel näiteks teavitussilti „libeduseoht“ ja kleebiseid, paigaldada lisakäepidemeid ja -tugesid, karestada pindasid jm.

Punktiga 3 kohustatakse andma teenusekasutajatele teavet basseini sügavuse ning basseinivee ja ruumide temperatuuride kohta, et klient oskaks ise vastavalt enda võimetele ja tervises seisundile ohtusid hinnata. Ujula ja veekeskuse kasutajale on soovitatav esitada teave nähtavas kohas. Ruumide (sh saunad) temperatuurid ei tohiks olla liiga kõrged ega liiga madalad, sest võivad soodustada kas ülekuumenemist või liigset jahtumist ja külmetamist.

Punktiga 4 nähakse ette, et basseinis peab olema puhkamise võimalus, mis tähendab seda, et kui basseinis olles ei jõua inimene puhkamiseks basseinist väljuda ja ta jalad põhja ei ulatu, oleks tal võimalus puhata basseini sees, näiteks on olemas toru, millest kinni haarata, eraldi tasapind või süvend basseini seinas, millele toetuda, ujumisbasseinis rajapiirded või muu asjakohane lahendus. Vastavaid näiteid leiab standardist EVS-EN 15288-1:2018.

Punktis 5 nimetatud atraktsioonide ja nende kasutamise ohutus tähendab seda, et atraktsioonid tuleks ehitada ja paigaldada selliselt, et need ei tekitaks vigastusi (nt kriimustusi, marrastusi, traumasid) ega kujutaks kasutajatele ohtu ning nende kasutamine ei soodustaks õnnetusi ega kokkupõrkeid. Näiteks on soovitatav teenuseosutajal tagada see, et liutorudesse ei lubataks korraga minna mitmel inimesel ja oleks olemas teavitus toru kasutamise kohta (nt inimese minimaalne pikkus ja vanus ning kasutamishügieen). Lisaks ei tohiks liutorust väljumine olla planeeritud kohta, kus inimesed suplevad ja saavad pidevalt viibida (kokkupõrke ohu vähendamiseks) jm.

Vettehüpete lubamise korral tuleb tähelepanu pöörata hüppajate ja ujujate ohutusele, näiteks sügavusele, et pukk, hüppetorn või hoolaud ning basseini sügavus oleksid projekteeritud vastavalt õigetele mõõtudele vigastuse ohu vältimiseks. Tegemist ei ole sisuliselt uue sättega. Võrreldes kehtiva õigusega asendatakse sõna „sooritamisel“ sõnaga „lubamisel“ ehk ei eeldata, et teenuseosutaja lubab ujulas või veekeskuses igal pool vettehüppeid sooritada, vaid ainult selleks ette nähtud kohtades ja spetsiaalsete ohutusreeglite järgimisel. Soovituslik on kasutada

Ülemaailmse Ujumisföderatsiooni FINA nõudeid ja valdkonna ohutust reguleerivat standardit EVS-EN 15288-1:2018 ehk sügavuse soovitus on pukkidel vettähüpete sooritamisel vähemalt 1,35 m, kuni 1 meetri kõrgusel asuvalt hoolaualt vettähüpete sooritamisel vähemalt 1,8 m, 1–3 meetri kõrgusel asuvalt hoolaualt vettähüpete sooritamisel vähemalt 3,4 m, 3–5 meetri kõrgusest hüppetornist vettähüpete sooritamisel vähemalt 3,4 m ja 5–10 meetri kõrgusest hüppetornist vettähüpete sooritamisel vähemalt 4,5 m.

Punktis 6 nimetatud teenusekasutajate arvu piiramine tähendab seda, et teenust kasutama ei lubataks ülemäära palju inimesi, kuna see võib seada ohtu veekvaliteedi, suurendada vigastuste tekkimist ning takistada ka ujujatele abi pakkumist ja päästetööde tegemist.

Punkti 7 kohaselt tuleb tagada ujula kasutajatele pesemis-, riietus- ja tualettruumi kasutamise võimalus basseinivee mikrobioloogilise saastumise vähendamiseks. Basseinivee kvaliteet sõltub olulisel määral basseinikasutajate isiklikust hügieenist. Eelnimetatud ruumid on sellised, mille olemasolu tarbija tavaliselt õigustatult eeldab ja mis vähendavad basseinivee reostumise riski. Riietus-, duši- ja tualettruumid tuleks sisustada vastavalt vajadusele, lähtudes arvestuslikust basseinikoormusest, mis leitakse basseini tegeliku veepindala ja ühele basseinikasutajale ette nähtud arvestusliku veepindala suhtest.

Ujula ja veekeskuse kasutajale on mõistlik pääs basseini võimaldada ainult riietus- ja duširuumi kaudu. Selline ruumide paigutus soodustab seda, et basseinikasutaja peseb ennast enne basseini jm ujumisteenuste kasutamist. Selleks et praktilises elus teemat jätkuvalt käsitleda, on vaja pidevalt ja täiendavalt pöörata tähelepanu teadlikkuse parandamisele isikliku hügieeni olulisusest.

Punktis 8 nimetatud basseini sissevoolu ja väljavoolu süsteemide ohutus tähendab eelkõige seda, et basseini sissevool ja väljavool oleks korraldatud nii, et ei tekiks ohtu ujujatele. Näiteks ei tohiks väljavool olla nii tugev, et ujuja võiks jääda riiete, juuste või kehaga väljavooluava külge, mis põhjustaks ujujale vigastusi või uppumist. Samuti peaksid olema sisse- ja väljavooluavade restid terved jms.

Lõikes 2 sätestatakse, et uppumiste ja vigastuste ennetamiseks peab olema tagatud teenusekasutajale abi osutamine, vetelpääste võimekus vastavalt basseini eripäradele ja esmaabi kättesaadavus.

Võrreldes kehtiva korraga on sättes uus ainult vetelpääste võimekuse tagamise nõue.

Sättega ei nõuta vetelpääste kutsetunnistusega vetelpäästja olemasolu. Kuidas teenuseosutaja vetelpääste võimekuse loob, on tema enda otsustada ja hinnata vastavalt osutatava teenuse ja basseini eripäradele. Seega ei kohustata teenuseosutajat komplekteerima vetelpääste kutsetunnistusega personali, vaid ta peab tagama selle, et tööl olevate inimeste seas on alati keegi, kes oskab ja suudab vajaduse korral sukelduda ka ujula sügavaimasse basseini, et sealt abivajaja välja tuua.

Vetelpääste võimekuse selline sätestamine annab teenuseosutajatele erinevad viisid ujulakasutajate ohutuse tagamiseks. Näiteks on Tallinnas Kalevi ujulas olevad basseinid oluliselt sügavamad kui Pärnus Raba ujulas, mis tähendab, et ka vetelpääste võimekus nendes ujulates peab olema erinev. Vahel võib sügavustesse sukeldumine nõuda ka lisavarustust ja eriväljaõpet, aga see jääb teenuseosutaja hinnata ja korradada. Vetelpääste võimekuse tagamise nõuet tuleb rakendada hiljemalt 1. jaanuaril 2026 (üleminekuaeg sätestatakse määruse rakendussätetes). Üleminekuaeg on vajalik, et tagada teenuseosutajale mõistlik aeg, et oma vetelpääste võimekus üle hinnata ja vajaduse korral rakendada lisameetmeid.

Lähtudes terviseohutuse aspektist ja arvestades asjaolu, et basseini kasutavad erinevas eas, erineva ujumisoskuse ja füüsilise võimekusega ning erivajadusega inimesed, sätestatakse nõue osutada ujula ja veekeskuse kasutajale vajaduse korral abi, sealhulgas õnnetusjuhtumi korral esmaabi. Tegemist ei ole uue nõudega, sest see on ka kehtivas määruses. Personal peaks olema koolitatud osutama abi ja esmaabi ning peaks oma kvalifikatsiooni regulaarselt uuendama.

Vetelpääste võimekuse jm ohutust puudutavad nõuded on välja töötatud koostöös 2023. aasta kevadel Sotsiaalministeeriumi poolt kokku kutsutud ujulate ohutuse töögrupiga, kuhu kuulusid Siseministeeriumi, Terviseameti, Päästeameti ja Eesti Vetelpääste Seltsi esindajad. Protsessi kaasati ka sektor (teenuseosutajad, Eesti Spaaliit, Eesti Ujumisliit jt) laia ringi küsitluse näol. Töögrupp tegi põhjaliku analüüsi ujulates ja veekeskustes toimunud õnnetustest, esmaabi andmisest ja vetelpäästeteemadest ning Sotsiaalministeerium korraldas 2023. aasta lõpus ujulate ohutust puudutava küsitluse teenuseosutajate (ca 200) jt asjaomaste osapoolte hulgas. Näiteks küsiti, kas esmaabikoolitust ja esmaabi andmise võimekust hinnatakse piisavaks, kas peetakse oluliseks vetelpääste kutseoskustega töötajate olemasolu, kuidas on ujulas tagatud õnnetusjuhtumitega tegelemine jpm. Küsitluses osales ligi 60 teenuseosutajat. Õnnetuste analüüsi ja küsitluse tulemuste põhjal sõnastati asjakohased määruse muudatused.

Paragrahvis 3 sätestatakse nõuded basseininiveele.

Lõike 1 kohaselt tagab teenuseosutaja nõuetele vastava veekvaliteedi ja teenusekasutajatele sellekohase teabe. Soovi korral tuleb ujula ja veekeskuse kasutajale anda teavet basseininivee kvaliteedi näitajate kohta (esitatud selgelt ja arusaadavalt kõigile kasutajatele).

Lõikes 2 sätestatakse, et basseininiveeks võetav vesi peab vastama veeseaduses joogiveele kehtestatud nõuetele.

Basseininiveeks võetav vesi peab vastama joogiveele kehtestatud nõuetele, kuna basseinis puutub inimene otseselt kokku veega ja vesi satub ka suhu. Basseinivesi saastub pidevalt nii mikroobse kui ka orgaanilise ja anorgaanilise reostusega. Esmaseks reostusallikaks on ujujad ise. Ujulate ja basseinide kasutamisega seotud terviseohte saab jagada mikrobioloogilisteks (fekaalse ja mitfefekaalse päritoluga) ja keemilisteks terviseohtudeks. Esmatähtsad on mikrobioloogilised terviseohud. Kuna eri bakteriliikide (stafülokokid, pseudomonased ja *coli*-laadsed bakterid) allikad basseininivees on erinevad, on vajalik kehtestada kõikide nende bakteriliikide määramise nõue basseininivee kvaliteedi normimisel. Fekaalsed enterokokid on pikema eluvõimega väliskeskkonnas ja vastupidavamad vee desinfitseerimisele, mistõttu on kehtestatud nõue määrata fekaalse reostuse näitajat (enterokokid). Basseininivee füüsikalise-keemilistest näitajatest nõutakse lisatud temperatuuri muutusest tingitud vaba kloori määramist. Vaba kloor on osa vees olevast kogukloorist, mis ei ole muundatud bakterite, vetikate või muu orgaanilise aine poolt. Vaba kloor on tõendiks, et bakterite ja orgaaniliste ainete hapendumine on lõppenud. Kloorimise tõhususe jooksev kontroll põhineb vaba kloori määramisel. Samuti nõutakse, et määrataks seotud kloori (klooramiinid), mis iseloomustab basseininivee koormust ja reostumist. Klooramiinid tekitavad kloorihaisu, mis ekslikult arvatakse olevat tingitud liigsest kloorist. Klooramiinid ärritavad nahka ja silmi. Kui basseininivee desinfitseerimiseks kasutatakse klooriühendeid, mis sisaldavad ka isotsüaanuurhapet (nt trikloroisotsüaanuurhape ehk sümkloseen, naatriumtrokloseen ehk naatriumdikloroisotsüaanuraat jt), tuleb jälgida isotsüaanuurhappe sisaldust vees. Isotsüaanuurhapet kasutatakse kloori stabiliseerimiseks vees, et vaba kloor UV-kiirguse tõttu kiiresti ei laguneks ja säiliks selle desinfitseeriv toime. Tsüaanuurhape vees ei lagune ning selle kontsentratsioon vees aja jooksul suureneb. Kui isotsüaanuurhapet on liiga palju, toob see kaasa vaba kloori vähenemise ning võib toimuda mikrobioloogiline saastumine.

Kuna määruse lõppeesmärk on tagada puhas vesi ning anda teenuseosutajatele rohkem paindlikkust ja valikuvabadust, ei sätestata määruks enam seda, kuidas vett puhastada, kuidas toimub veevahetus (vee tsirkuleerimine) jm. Kehtivas määruks on veel sätestatud, et basseini lisatakse iga päev vastavalt tegelikule basseini koormusele iga basseinikasutaja kohta vähemalt 30 liitrit värsket vett. Basseinivesi saastub pidevalt nii mikroobse kui ka orgaanilise ja anorgaanilise reostusega, mis võib ohustada basseinikasutajate tervist. Samuti ei lagune basseininivee töötlemisel teatud ühendid (nt nitraadid, tsüaanuurhapped jt) ning nende kontsentratsioon basseininivees suureneb pidevalt. Terviseohte ennetava tegevusena on jätkuvalt tugevalt soovituslik lisada basseini iga basseinikasutaja kohta 30 liitrit värsket vett päevas, mille üle tuleb pidada igapäevast arvestust veemõõtja näitude ja tegeliku basseinikasutajate arvu abil. Basseininivee asendamine

puhastatud veega toimub vastavalt tegelikule basseinikoormusele, mis arvestatakse basseinikasutajate arvu järgi tunnis.

Määrus ei sisalda enam ka nõudeid basseini puhastamisele. Kui kehtivas määruses oli lõikes 1 sätestatud, et basseini tühjendatakse, puhastakse ja desinfitseeritakse vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord aastas, siis enam ei nõuta basseini tühjendamist üks kord aastas, vaid seda tuleb teha vastavalt vajadusele teenuseosutaja enda äranägemise järgi. Tühjendamise puhul on suurematel ujulatel praktikas probleem veesurve kadumisega suuremahulisest basseinist. Väiksemaid basseine tühjendatakse tihemini, mulli- ja jaapani vannid tühjenevad põhimõtteliselt igal filtripesul. Pärast suuremate basseinide tühjendamist on esinenud mõnel pool lekkimisi ja probleeme basseini seinte konstruktsiooniga. Basseini tühjendamine üks kord aastas pole tänapäevaste efektiivsete veepuhastustehnoloogiate kasutamise korral enam õigustatud ka veekulu tõttu. Basseini tühjendamine peaks olema õigustatud halva veekvaliteedi trendide puhul põhjendatud juhtudel ja Terviseameti suunistel.

Terviseameti eksperdid analüüsisid lõikes 3 nimetatud mikrobioloogiliste näitajate asjakohasust. Otsustati, et need on siiani asjakohased näitajad vee mikrobioloogilisele ohutusele hinnangu andmiseks ning muudatusi võrreldes kehtiva määrusega ei tehta. Samasugune hinnang anti ka lõikes 5 nimetatud füüsikalis-keemiliste näitajate kohta ning jõuti samuti järeldusele, et võrreldes kehtiva korraga pole vaja muudatusi teha. Näitajad on piisavad ja asjakohased basseinivee kvaliteedi iseloomustamiseks ja vee terviseohutusele hinnangu andmiseks.

Lõigetes 3 ja 5 on nimetatud mikrobioloogilised ja füüsikalis-keemilised näitajad, millele peab basseinivesi vastama.

Lõikes 4 sätestatakse, et basseinivesi ei tohi sisaldada parasiite, patogeenseid mikroorganisme ega mis tahes aineid sellises koguses, mis kujutab potentsiaalset ohtu inimeste tervisele. Määruses ei ole võimalik sätestada kõikehõlmavat loetelu sellistest parasiitidest, patogeenidest ja ainetest, mis võivad ohtu kujutada. Seetõttu, kui basseinikasutajatel tekib terviseprobleem ja seda ei suudeta seostada määruses sätestatud mikrobioloogiliste või füüsikalis-keemiliste näitajatega, on vaja täiendavalt uurida, mis probleemi tekitab (nt võib basseinis kogunema hakata *Legionella*) ja see seejärel elimineerida.

Lõikes 6 on sätestatud üksnes koolibasseini ja väikelaste basseini veetemperatuuri nõuded. Temperatuurinõuded sätestatakse selleks, et lastel oleks basseinis mugav (suplubasseinid) ja külmetamise risk oleks maandatud. Võrreldes kehtiva korraga ei kehtestata enam täiskasvanute basseinidele temperatuurinõudeid. Terviseohutuse seisukohast on väga oluline, et basseinivee temperatuur oleks reguleeritud vähemalt selliste basseinide puhul, mida kasutavad lapsed (koolibasseinid, väikelaste basseinid), näiteks need, kus toimuvad kohustuslikud ujumistunnid ja treeningud. Lastel puhul peab vee temperatuur olema kõrgem kui täiskasvanute puhul, sest võrreldes täiskasvanutega on lapsed vähem aktiivsed, samuti on neil vähem nahapinda võrreldes täiskasvanuga, mis tähendab, et nad jahtuvad vees kiiremini. Basseinivee temperatuuri määramisel tuleks arvestada kõige tundlikumate basseinikasutajate vajadusi (mida nooremad ujujad, seda soojem peaks vee temperatuur olema). Täiskasvanute basseinidele veetemperatuuri nõudeid enam ei kehtestata, sest kui täiskasvanule temperatuur ei sobi, on tal võimalus lahkuda, ujulat edaspidi vältida või esitada pretensioon, aga lapsel on vähem kontrolli ja ta ei saa alati ujumistunnist või trennist lahkuda.

Lõikes 7 sätestatakse, et kui basseinivee desinfitseerimiseks kasutatakse muid meetodeid kui kloreerimine, ei tule määruse lõike 5 punktides 7–9 sätestatud näitajaid määrata. Teisisõnu, kui kloreerimist ei toimu, pole ka klooriühendite määramine vees õigustatud, kuna neid ei saa seal tekkida. Enne kloreerimise ärajätmist ning desinfitseerimisele alternatiivsete uute veetötlussüsteemide ja tehnoloogiate kasutusele võtmist soovib Terviseamet teenuseosutajal teostada riskihindamine, et olla veendunud veekvaliteedi nõuetele vastavuse säilimises ning välja töötada vee kvaliteedi tagamise süsteem (sh võimalikud täiendavad vee kvaliteedinäitajad ja nende proovivõtusagedused, et vältida riski, et uus tehnoloogia ei taga piisavat desinfitseerimist või võib põhjustada võimalikke jääkproduktide teket, mis võivad kujutada ohtu tervisele). Teaduse

ja tehnika arenemisel ning uute vajaduste valguses on turule tekkinud ja tekkimas uusi veepuhastustehnoloogiaid, mis suudavad vett desinfitseerida ja hoida see mikrobioloogiliselt stabiilsena ilma kloori kasutamata või minimeerides kloori kasutust (nt UV-kiirgus, täiustatud oksüdatsiooniprotsessid, ultrafiltratsioon jm). Sellised tehnoloogiad on maailmas (nt Saksamaal) kasutusele võetud eesmärgiga pakkuda ujumisteenust inimestele, kes soovivad kloori vältida (allergiliste reaktsioonide ja/või lõhnareostuse tõttu). Õigusruum peab olema universaalne ja paindlik ning arvestama selliste tehnoloogiate võimaliku rakendamisega ka Eestis.

Paragrahvis 4 sätestatakse nõuded basseinivee kontrollimisele.

Lõike 1 kohaselt tuleb basseinivee kvaliteedi nõuetele vastavuse kindlakstegemiseks § 3 lõigetes 3 ja 5 sätestatud näitajaid (mikrobioloogilised ja füüsikalised-keemilised näitajad) laboratoorselt kontrollida vähemalt üks kord kuus. Analüüsi tulemused esitatakse Terviseametile esimesel võimalusel. Tegemist on juba kehtiva määruse sättega. Eesmärk on see, et teenuseosutajad edastaksid Terviseameti inspektorile laboritulemused, ilma et Terviseamet seda pidevalt nõudma peaks, samuti see, et ajakohane info basseinivee nõuetele vastavuse kohta oleks Terviseameti veebilehel olemas. Ka tarbijatel on ootus, et Terviseameti kodulehelt leiab kõige asjakohasemat infot ujulate basseinivee kvaliteedi kohta. Laboratoorseid analüüse vajab Terviseamet iga kuu ning ta sisestab need vee terviseohutuse infosüsteemi (VTI), mille kaudu on võimalik tulemusi ka avalikustada. Inspektorid jälgivad jooksvalt basseinivee kvaliteeti ja proovivõtu sageduse täitmist. Kui proov nõuetele ei vasta, saavad inspektorid olukorda teenuseosutajalt üle kontrollida ja rakendatud meetmeid hinnata. Samuti saab laborianalüüsiga võrrelda kohapeal igapäevaselt määratavate näitajate tulemusi, et probleemile jälile jõuda. Olenevalt olukorrast arvestab inspektor kohapeal mõõdetud tulemusi, suunab tegema korduslaborianalüüsi, soovib basseini sulgeda vms.

Lõikes 2 sätestatakse, et vee saastatuse või saastatuse kahtluse korral ja pärast saaste likvideerimist tuleb teha kordusproov rakendatud meetmete tõhususe ja veekvaliteedi nõuetele vastavuse kontrollimiseks. Eesmärk on saada väljaspool regulaarset kontrolli ülevaade veekvaliteedist ja selle vastavusest nõuetele. Mikrobioloogiliste näitajate piirsalduse ületamise kahtluse korral tehakse basseinivee kvaliteedi kontroll esimesel võimalusel, sest mikrobioloogiliste näitajate ületamise korral on oht tervisele suurem.

Lõikes 3 sätestatakse, et basseinivee temperatuuri, pH-taset ning vaba ja seotud kloori näitajaid määratakse iga päev vähemalt üks kord enne basseini avamist, tööpäeva keskel ja tööpäeva lõpus. Võrreldes kehtiva korraga ei tule enam täita hägususe kohta kehtinud nõuet, sest hägusust ei ole basseinide valdajad suutelised mõõtma võrreldavatel alustel. Soovitus mõõta nimetatud näitajaid kolm korda päevas on üldlevinud nõue, et veenduda vee puhtuses hommikul enne teenuse täiemahulist kasutamist, päeval ajal, kui koormus on suur, ja õhtul, et olukord üle kontrollida ning teha kindlaks, kas öösel on vaja rakendada vajalikke meetmeid. Kolm korda päevas kloori ja pH mõõtmine ja tulemuste fikseerimine on väga oluline. Nende tulemuste põhjal saab ka kiiresti reageerida ohuolukordade korral.

Võrreldes kehtiva korraga ei nõuta enam proovide võtmise täpset asukohta. Oluline on, et proovid võetakse sellisest kohast, kus vesi on hästi segunenud ja seda kohta teab kõige paremini teenuseosutaja ise. Laboratoorseks analüüsiks võetavad proovid tuleks võtta päeval ajal, kui koormus on kõige suurem.

Lõikes 4 sätestatakse, et basseinivee kvaliteedi kohapealse kontrollimise tulemused (lõikes 3 nimetatud näitajad) dokumenteeritakse taasesitamist võimaldaval kujul. See on oluline selleks, et vajaduse korral saaks esitada neid andmeid Terviseametile järelevalvetoimingute tegemiseks. Siin on mõeldud just kohapeal (ei ole tegemist laboris tehtava analüüsiga) kolm korda päevas määratud mõõtmiste tulemusi (fotomeetri või automaatseadmega). See on vajalik nii ujulatele endale kui ka järelevalveametnikule, et hinnata veekvaliteedi kõikumisi ja ohtu ning võrrelda tulemusi laboratoorsete proovidega. Kui laborianalüüse tehakse vaid üks kord kuus, võib igapäevaste mõõtmiste jälgimine anda kinnitust sellele, et vesi on tegelikult puhas ja tehnoloogiaga probleeme ei ole, või vastupidi, et probleemid esinevad juba pikemat aega.

Lõikes 5 sätestatakse, et kui basseinivesi ei vasta nõuetele, selgitatakse kohe välja veekvaliteedi nõuetele mittevastavuse põhjused ja rakendatakse vajalikke meetmeid. Mittevastavusest teavitatakse Terviseametit ja vajaduse korral bassein suletakse. Terviseameti teavitamise nõue sätestatakse ennetaval eesmärgil ehk selleks, et fikseerida kaebus ja seostada see basseinivee kvaliteedi nõuetele mittevastavusega.

Paragrahvi 5 lõikes 1 sätestatakse määruse jõustumisajana 1. september 2025. a, mis on rahvatervishoiu seaduse jõustumise aeg.

Lõikega 2 esitatakse määruse § 2 lõike 2 punktis 2 sätestatud vetelpääste võimekuse tagamise nõude rakendussäte, mis jõustub 1. jaanuaril 2026. a. Üleminekuaeg on vajalik, et tagada teenuseosutajale mõistlik aeg, et oma vetelpääste võimekus üle hinnata ja vajaduse korral rakendada lisameetmeid.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega ega ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamise aluseks oleva volitusnormi alusel kaasajastatakse senini ujulatele kehtinud tervisekaitsenõuded ning kehtestatakse määruse uus redaktsioon. Paljud kehtivas määruses olevad nõuded kehtestatakse õigusselguse parandamise eesmärgil uuesti ning nende mõju ei hinnata. Uute nõuete eesmärk on parandada ujulates ja veekeskustes osutatavate teenuste kvaliteeti ning suurendada teenusesaajate ja -osutajate ohutust.

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju esinemist järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju ja mõju spordile, mõju majandusele, keskkonnale ja riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta infotehnoloogia ja infoühiskonna mõjuvaldkonda, siseturvalisust, regionaalarengut ega riigikaitse ja välissuhete mõjuvaldkonda, mistõttu ei ole mõjusid nendes valdkondades hinnatud.

SOTSIAALNE MÕJU JA MÕJU SPORDILE

Sihtrühm: ujulate ja veekeskuste kasutajad (kogu elanikkond)

Muudatus: vetelpääste võimekuse tagamise nõue

Ujulateenuseid võib potentsiaalselt kasutada kogu elanikkond, sealhulgas ujulates treenivad lapsed ja täiskasvanud, mistõttu on sihtrühma suurus suur.

Vetelpääste võimekuse tagamine kõikides ujulates ja veekeskustes suurendab teenusekasutaja jaoks teenuse kasutamise ohutust ning võimaldab saada vajaduse korral kiiresti esmaabi. 2023. aastal registreeriti Eestis kokku 84 veeõnnetust (kõikides veekogudes ja -keskkondades).² Terviseameti sihtuuringu „Ujulate terviseohutus“ (2018) andmetel oli kutsetunnistusega vetelpääste olemas vaid 21,5%-l uuritud ujulatest.

Muudatus: kloreerimisele lisaks alternatiivsete basseinivee desinfitseerimise meetodite kasutamise võimaldamine

² Päästeamet, [2023-veeõnnetused-kokkuvote.pdf](#).

Kloreerimise kõrval alternatiivsete veepuhastustehnoloogiate kasutuselevõtt mõjutab eelkõige neid, kes on kloori suhtes tundlikud/allergilised või soovivad seda vältida muul põhjusel, näiteks lõhnareostuse tõttu.

Liigne kloori sisaldus basseinivees ja kloreerimise jääkproduktid võivad põhjustada silmade, naha ja hingamisteede ärritusi. Tervisemõju suurus oleneb kloreerimise jääkproduktide kontsentratsioonist õhus ja vees, samuti inimese enda tundlikkusest, ujulas viibitavast ajast ja tegevuse intensiivsusest.³

Kloorile ülitundlikud inimesed saavad eelnõu rakendumisel ja kaasaegsete puhastustehnoloogiate kasutusele võtmisel võimaluse kasutada basseiniteenust või jätkata teenuste kasutamist ilma kaasnevate tervisehäiringuteta. Muudatus mõjutab otseselt teenusekasutajate tervist ja loob võrdseid võimalusi.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Eelnõu rakendumisel suureneb ujulate ja veekeskuste kasutajate jaoks teenuse kasutamise ohutus, väheneb õnnetuste tekke risk ning luuakse võrdsemad võimalused kloori suhtes ülitundlikele inimestele. Mõju ulatus on keskmine. Mõju avaldumise sagedus oleneb teenuse kasutamise sagedusest ning võib seega olla nii väike, keskmine kui suur. Ebasoovitavaid mõjusid sihtrühmale ei kaasne, sest teenusekasutaja jaoks on tegemist positiivse muudatusega. Eelnevat arvesse võttes on sihtrühma jaoks tervikuna tegemist mõõduka mõjuga ning oluline mõju avaldub kloori suhtes tundlikele inimestele.

MÕJU MAJANDUSELE

Sihtrühm: Eestis tegutsevad basseinide haldajad ja projekteerijad

Terviseameti andmetel on Eestis ujulaid omavaid asutusi ja ettevõtteid 205, ujulaid on kokku 232 ja basseine 489. Basseinide projekteerimisega tegelevaid ettevõtteid on Eestis umbes viis. Enamik basseinide projekteerimise ja ümberehitamisega seotud töödest teeb suurim Eestis tegutsev taoline ettevõtte Basseinitehnika OÜ. Kõikidest majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest, mida oli 2024. aasta seisuga 158 378⁴, moodustab sihtrühm vaid 0,1%, mistõttu on sihtrühma suurus võrreldes kõikide Eesti ettevõtetega väike.

Muudatus: vetelpääste võimekuse tagamise nõue

Seoses vetelpääste võimekuse tagamise nõude täitmisega tekib ettevõtetele vastavuskulu: tekib töötajate koolitamise vajadus, millega seonduv kulu sõltub valitud koolituse pakujast ja mahust. Turult võib leida erineva mahu ja hinnatasemega koolitusi, kuid üldiselt saab põhjaliku vetelpääste koolituse läbida maksumusega umbes 300–500 (+ km) eurot iga töötaja kohta. Kui aga ettevõtte hinnangul on personali võimekus vetelpääste pakkumiseks vastavalt basseini eripäradele juba piisav, siis koolituse läbimise kohustust ei teki.

Muudatus: kloreerimisele lisaks alternatiivsete basseinivee desinfitseerimise meetodite kasutamise võimaldamine

Muudatus lisab mõjutatud sihtrühma tegevusele paindlikkust sobivaima puhastusmeetodi valikul. Arvestades võimalust, et turule tekib kaasaegseid lahendusi, mis võivad olla sihtrühma jaoks ka soodsamad, võib sihtrühmale pikas perspektiivis avalduda positiivne majanduslik mõju veepuhastuskulude vähenemise näol.

³ Terviseamet. Keskkonnatervise osakond. Sihtuuring „Ujulade terviseohutus“. Tallinn 2018.

⁴ Statistikaamet. [ER021: STATISTILISSE PROFIILI KUULUVAD ETTEVÕTTED TEGEVUSALA \(EMTAK 2008\) JÄRGI. Statistika andmebaas.](#)

Uute tehnoloogiate kasutuselevõtt eeldab sihtrühmalt Terviseameti teavitamist – tekib teavitamiskohustus. Samuti lisandub riskihindamise tegemise kohustus, millega kaasneb ühekordne aja- ja tööjõukulu. Riskihindamisele tuginedes peavad ettevõtted pädeva asutuse nõudmisel olema valmis veekvaliteeti hindavaid näitajaid täiendavalt analüüsima.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Ujulasteenuse kasutajate ohutuse suurendamiseks peavad basseinide haldajad tegema väiksemaid muudatusi, kuid ettevõtete üldine toimimine ei muutu, mistõttu on mõju ulatus keskmine. Mõju avaldumise sagedus on väike, sest nõuetega tutvutakse ja nende täitmiseks vajalikke tegevusi tehakse üks kord ning püsivat mõju ei kaasne. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike – ettevõtetele kaasneb minimaalne vastavuskulu, kuid peamine mõju, mis seisneb teenusekasutajate ohutuse suurenemises, on positiivne. Kokkuvõttes on mõjutatud ettevõtete seisukohalt tegemist väheolulise mõjuga.

MÕJU RIIGIVALITSEMISELE

Sihtrühm: Terviseamet

Eelnõu muudatuste rakendamisel jääb Terviseametile riikliku järelevalve roll, kuid nõuete ajakohastamise ja vetelpääste võimekuse tagamise nõude lisamisega kaasneb asutusele kohustus kohandada järelevalveprotsessi vastavalt muutustele. Kloreerimise ärajätmisel ei pea asutus edaspidi järelevalve tegemise käigus enam klooriühendeid määravaid analüüse tegema, mistõttu võib sellega seondult eeldada kulude kokkuhoidu ühe kontrolli tegemisel umbes 20 euro ulatuses⁵ (lisaks ka isotsüaanuurhappe analüüs), kuid arvestades, et esialgu jääb alternatiivsete tehnoloogiate kasutajate hulk tõenäoliselt marginaalseks, siis olulist kulude kokkuhoidu ei teki.

Kuna basseinivee kvaliteedinõuetele vastavuse tagamine on kooskõlas asutuse eesmärkidega ning järelevalve seisukohast on tegemist marginaalsete muudatustega, on nende mõju ulatus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk väike.

Eelnevat arvestades on Terviseametile avaldub mõju väheoluline.

KESKKONNAMÕJU

Sihtrühm: keskkond ja kaudselt kogu elanikkond

Muudatus: kloreerimisele lisaks alternatiivsete basseinivee desinfitseerimise meetodite kasutamise võimaldamine

Basseinivee desinfitseerimisel kloori kasutamise vähendamine ja alternatiivsete meetodite (nt UV-kiirgus, ultrafiltratsioon, osoonimine või elektrolüüs) rakendamine avaldab positiivset mõju nii elu- ja looduskeskkonnale kui ka inimeste tervisele. Kloreerimise vähendamise kaasaegselt kaasneb väiksem kemikaalide heide õhku ja reoveesüsteemi, mis aitab vähendada negatiivset mõju veeorganismidele ja ökosüsteemidele. Alternatiivsete tehnoloogiate kasutamisel tekib vähem kahjulikke kõrvalprodukte, mistõttu on nende keskkonnamõju väiksem.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega täiendavaid tulusid ega püsikulusid riigiasutustele ei kaasne. Määruse uuendusega seoses on vaja Terviseameti järelevalve süsteemi MEIS muudatusteks ühekordse kuluna kokku 3 750 eurot IT-arendusteks. Seda taotletakse RES 2026-2029 raames. Määruse rakendamisega võib osale teenuseosutajatest tekkida vajadus vetelpääste võimekuse

⁵ [Veeanalüüsid | Terviseamet](#).

suurendamiseks läbida vetelpäästekoolitus, mis on turul hinnavahemikus 300–500 eurot ühe inimese kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. Jõustumisaeg on seotud uue rahvatervishoiu seaduse jõustumise ajaga. Määruse § 2 lõike 2 punktiga 2 ette nähtud vetelpääste võimekuse tagamise nõue jõustub 1. jaanuaril 2026. a. Üleminekuaeg on vajalik, et tagada teenuseosutajale mõistlik aeg, et oma vetelpääste võimekus üle hinnata ja vajaduse korral rakendada lisameetmeid.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Siseministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Päästeametile, Eesti Vetelpääste Seltsile, Eesti Ujumisliidule, Basseinitehnika OÜ-le, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Spaaliidule ja Eesti Turvaettevõtete Liidule.